

Natuurlijk Tuinieren

Tekst: Annemieke Timmerman, bestuur, met dank aan Gwen de Ruyter en Marga van Aalst, tuincommissie

Natuurlijk Tuinieren op Wijkergouw

Wijkergouw heeft het keurmerk Natuurlijk Tuinieren alweer 4 jaar, met ingang van 2017 tot en met 2020. In het logo met het lieveheersbeestje kregen we met 4 stippen meteen het maximum aantal. Beoordeeld werden het beheer en de inrichting van de algemene gedeeltes van het park.

Eind 2020 was het tijd voor een update, door vragen die binnenkomen, door de op stapel staande herkeuring door de AVVN en ook gewoon omdat we al veel gerealiseerd hebben.

Is duurzaam eigenlijk wel alternatief?

NT betekent dat we zo tuinieren, dat de natuur zich optimaal in de tuin kan ontwikkelen. Het draait om het behouden van natuurlijk evenwicht tussen al het tuinleven. Wij mensen houden daarbij rekening met dieren, planten, bodem en microklimaat. Het een kan niet zonder het ander. Natuurlijk tuinieren en chemische bestrijdingsmiddelen, niet-duurzame materialen, gereedschappen en werkwijzen gaan niet samen. Die verstoren te veel het natuurlijke, harmonieuze systeem. Wij schenken onze aandacht aan het voorkomen van ziekten en plagen door teeltmaatregelen en plantenkeuze. Als er al bestreden moet worden, dan doen we dat met biologische middelen. Als er bemest moet worden, dan met organische mest of compost. Het streven is te tuinieren met natuurlijke materialen en door hergebruik van 'afval'.

Als we keuzes maken voor ons tuinpark Wijkergouw, houden we dit telkens tegen het NT-licht. Duurzamer is altijd een van de alternatieven. Het maken van afwegingen is inmiddels in het DNA van ons tuinpark gebakken. Duurzaam is daarbij de norm geworden!

Duurzaamheidsafwegingen

Vorig jaar is opgemerkt dat er in diverse tuinen kunstgras ligt. Kunstgras valt onder verharding, dit zit in de portefeuille van de Bouwcommissie. Samen met Tuincommissie en bestuur hebben we de tuinders meegenomen in de discussie. Bij te veel aan verharding hebben zij de aanwijzing gekregen om een deel te verwijderen. Er is ontmoedigingsbeleid als een tuinder kunstgras wil toepassen. Bij verkoop van een huisje mag er geen kunstgras liggen. We zijn het erover eens dat kunstgras niet past op ons tuinpark omdat we de uitgangspunten van NT hebben omarmd.

Een ander voorbeeld waarbij afwegingen worden gemaakt, zijn de proefstroken met verschillende verharding op de paden. Dus niet zonder meer het bestaande vervangen, maar onderzoeken of andere materialen meerwaarde kunnen leveren aan de natuur. De proef met de stroken zal dit jaar leiden tot een keuze en vernieuwing van de paden.

In de digitale ALV, november 2020 is gevraagd te onderzoeken of alle kapotte beschoeiingen van gemeenschappelijke en privé-delen wel vervangen moeten worden. Is het niet beter om hier en daar een natuurlijk wallekant te hebben, zonder houten afscheiding?

Doorlopend behandelen we vragen over natuurlijk tuinieren en hebben we vele kleinere, duurzame keuzes gemaakt: in de winkel geen chemische bestrijdingsmiddelen meer en het overige aanbod is op NT aangepast, onder andere biologische tuinaarde in het assortiment; hergebruik van afvalsteen en andere materialen in stapelmuren en zitbanken; de 'natuurlijke' lunch in natuurvriendelijke verpakking; vuil milieubewust afvoeren uit de bestuurskamer; stimuleren van het composteren op eigen tuin; grote snoei verplaatsen naar het najaar om broedende vogels niet te verstoren; rond eikenbomen nestkasten en vogellokkers plaatsen om de processierups in te dammen, etc.

Herkeuring

We zouden in 2021 een herkeuring moeten krijgen. De AVVN (koepel volkstuinparken in Nederland) heeft echter besloten, om de parken vanwege COVID-19 een jaar uitstel te geven. Het Keurmerk is een jaar langer geldig. Dat betekent dat Wijkergouw voor een herbeoordeling op de rol staat voor 2022. De voorzitter tuincommissie, Gwen de Ruyter en de projectleider NT, Marga van Aalst waren samen met het bestuur de herbeoordeling aan het voorbereiden. Dit artikel is nu een mooie tussenstand geworden. Komend jaar zullen we gebruiken om nog een aantal projecten uit te voeren. Ook hebben we nu meer tijd om alle leden aangesloten te houden en om door te gaan met de plannen voor de 'eigen' tuinen.

Facts: de natuurlijke projecten tot nu toe

2017

Al eind 2016 was er een workshop floating islands en een presentatie over de werking van de septic tank. In 2017 zijn we rustig doorgegaan met enkele projecten. Denk aan de aanleg van de Kruidentuin bij Samen Sterk, de uitbreiding van de stapelmuur bij de entree van de grote parkeerplaats (doorlopend project) en de vervanging door accu-gereedschap (beter voor het milieu). Workshops: wilgentenen vlechten, bomenwandeling. Kinderworkshop insecten met speur-puzzeltocht. Sociaal: Open Tuinkunstdag, rommelmarkt (recycling). Verder zijn we tuinders blijven stimuleren om natuurlijk te tuinieren, niet alleen op de gemeenschappelijke gedeeltes van ons tuinpark, maar ook op de eigen tuin. Er zijn enkele inspirerende projecten aangetroffen. Maak maar eens een wandeling over ons park en kijk naar al die verrichtingen van de tuinders!

2018

De aanleg van het voedselbos is gestart, dit is een ander project dat blijvend aandacht zal krijgen. Voor de tuinders zijn er opleidingen uitgezocht, als snoeien van fruitbomen, omgaan met de kettingzaag en bedienen van maaimachine en hakselaar. In 2018 wat meer lezingen en workshops: lezing over uilen, een bomenwandeling met een routeboekje, de Tuinparken in Amsterdam-Noord zijn sinds jaar en dag voor iedereen open: groepswandeling 'gluren bij de burens' is georganiseerd, de 'zes-parkenwandeling' kan eenieder individueel lopen. Terugkerend is de Open Tuinkunstdag, ook zo'n gezamenlijk initiatief dat veel bezoekers van buiten aantrekt en waar altijd wel een tuinder iets laat zien over 'natuurlijk tuinieren'. Bij de

grote parkeerplaats zijn Wilde bloemen stroken aangelegd en ook fruitbomen geplant. Een vlinderlezing is in 2018 en nog een keer in 2019 gegeven.

2019

De inventarisatie van Vogels op Wijkergouw, met een vogelkaart, is opgezet. Een insectenlezing met wandeling naar Bijenpark Waterland, workshop en aanleg van extra insectenmuurtjes bij bestaande stapelmuren, zodat een interessant geheel ontstaat voor passanten. Inmiddels zijn er zoveel projecten gerealiseerd, dat er een plattegrond Natuurlijk Tuinieren moest komen. Terugkerende activiteit is de inrichting van een thematische hoek in de boerderij, begonnen in 2016-2017 met de natuurlijk tuinieren projecten, in 2017-2018 schuilplaatsen voor beestjes, in 2018-2019 bodemleven, 2019-2020 klimaatverandering. Hiervoor konden we op grond van ons lidmaatschap bij de ANMEC gebruik maken van geleende beestjes, boeken en ander educatief materiaal. Jaarlijks terugkerend zijn de rommelmarkt en de stekken- en plantenmarkt, om hergebruik te stimuleren en vuilafvoer te verminderen.

2020

In 2020 werd het tijd voor wat bestuurlijke beslissingen: als we natuurlijke oevers willen beheren, dan hoeven de planten langs de sloot niet meer weg. Ook het maaibeleid is aangepast: gefaseerd maaien en frequentie teruggebracht naar 2 x per jaar, waardoor insecten voortdurend voer hebben. De wilgen worden om en om gesnoeid, zodat er altijd tenen aan de boom zitten voor overwinteraars en om vroege bloei te hebben. Dit wordt ook verteld in de workshops wilgentenen vlechten, die periodiek terugkomen. Alle bomen zijn geïnventariseerd en op kaart gezet, belangrijk voor waterstand, zuurstof en schaduw. De hekken bij 't Bos worden vervangen door natuurlijke takkenwallen. Het gezamenlijk composteren (zie ook artikel over Composteren op pag. 4) moet zichzelf gaan bedruipen en de tuinders worden door bordjes geïnformeerd hoe composteren werkt en wat waar gedeponeerd moet worden. Ook de tuin rond de boerderij is aangepakt: de paddenpoel is verdiept en opgeschoond, de vlindertuin is uitgebreid. Het tuinpark heeft diverse overvloedige bomen geadopteerd en een plaats gegeven op gezamenlijke en privé gedeeltes: perenbomen en 100 viburnums. Er is ook nog een wilde bloemen driehoek aangelegd.

Wat gaan we doen in 2021?

Er zijn diverse ideeën geopperd en nog niet uitgevoerd, dus dit jaar kunnen we voort: vaste plek voor stekkie, aanleg groentetuin, lezing met wandeling en demonstraties 'water opvang en waterplan', workshop 'nesthopen bouwen voor de ringslang' onder leiding van de stadsecoloog, een wildpad maken over het paardeneiland achter Bijenpark Waterland, de aansluiting Groen Basisstructuur Amsterdam en Groene Scheg Stadsdeel Noord in beeld brengen, bewegwijzering natuurlijke projecten realiseren, het informatiebord Natuurlijk Tuinieren herstellen, verder scheiden van plastic, papier en glas, lezingen over 'duurzaamheid, consuminderen en hergebruik', 'verpakkingen, CO2 uitstoot en klimaatveranderingen', 'lichaamsverzorging en hormoon verstorende stoffen (Fair Impact)'; ontwikkelen van 'spullen delen/ruilen' op Wijkergouw, plek inrichten voor overzomering van kerstbomen. Elke tuinder wordt uitgenodigd om mee te denken en mee te doen!

Voor de verlenging van het keurmerk is het belangrijk om het huidig document weer eens grondig te bestuderen en te bekijken welke aanbevelingen we nog kunnen oppakken. Vooral

sociaal en maatschappelijk kunnen we ons verder ontwikkelen door communicatie met de omgeving en medegebruik verder uit te werken. COVID-19 haalde echter een streep door enkele projecten. Wijkergouw had bijvoorbeeld jarenlang 'de Cordaangroep' over de vloer en we waren bezig om de 'menselijke diversiteit' te vergroten door buurtbewoners en andere niet-leden te laten meeprofiteren van ons tuinpark. Het zichtbaar maken van de 'maatschappelijk return' past ook nog eens goed bij de Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid van de Gemeente Amsterdam, zoals die nu op ons bordje ligt. Hopelijk komt de natuur rond het coronavirus weer snel in evenwicht, zodat we verder kunnen!